ДЗЕБЫСАТЫ М. Т.

Дзæуджыхъæуы 45-æм муниципалон гимназы ирон æвзаг æмæ литературæйы ахуыргæнæг

Урок – презентаци
«Хъуамæ царды рæсугъд фæд ныууадзон…»

Брытъиаты Елбыздыхъойы трагеди «Хазби»-мæ гæсгæ 8-æм къласы

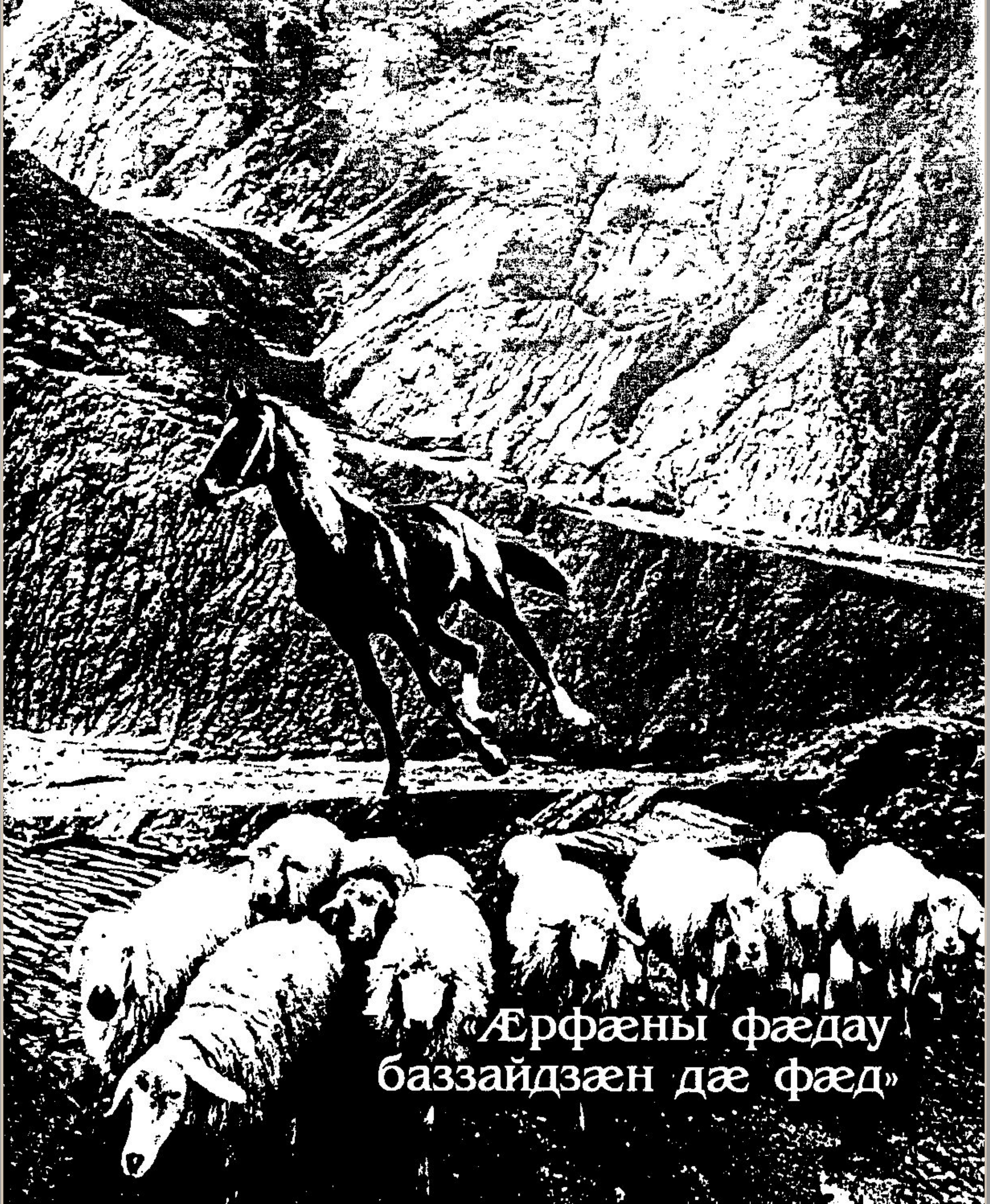
«Æрфæны фæдау
баззайдзæн дæ фæд»

Нæ драматургийы сæрæвæрæн трагеди “Хазби” Елбыздыхъойы сфæлдыстады дæр, стæй нæ литературæйы историйы дæр ахсы сæрмагонд бынат.

Мæрзойты Сергей

УРОЧЫ НЫСАНТÆ:

1. Райхалын уацмысы мидис, йæ сæйраг идейæ сæрибарыл тох кæнын, национ иудзинадыл кæй у, уый бамбарын кæнын ахуырдзаутæн.
2. Хъайтарты фæлгонцтыл æрдзурын.
3. Ахуырдзауты зæрдæты гуырын кæнын уарзондзинад Фыдыбæстæм, хæлардзинад, лæгдзинадмæ; рæзын кæнын цымыдисдзинад ирон адæмы историмæ, нæ фыдæлты рæсугъд æгъдæуттæм.

(Урочы архайынц историйы æмæ традицион культурæйы ахуыргæнджытæ).

I-аг ныв

Нæ адæмы цæугæ хæзнатæ

II-аг ныв

Официалон “фыст истори”

III-аг ныв

Æгъдау- царды фидауц

IV ныв

Адæмы фарн иудзинады ис

V ныв

“Ой кæнæ-сæрибар, кæнæ-мæлæт…”

Æрыгон иртасджытæ

- Историктæ
- Адæмон сфæлдыстад иртасджытæ
- Этнографтæ
- Географтæ

1. «Хазби œмœ Уœрœсейы паддзах»
2. «Апхадзийы хœст»

Адæмон сфæлдыстад иртасджытæ

3.«Хазбийы фын» (Историон таурœгъ)

Фœсхохаг

4.«Хазбийы хœст»

ХАЗБИЙЫ ЗАРÆГ.

Уæй, Хазби, Куырттаты Хъугом, уæй,
мæнæузайæн мын, зæгъы,
Уæй тох, дзæнæты фæбадинаг, уæй-уæй уæраæйдæ,
уæ Хазби!
Ей, уæй тох!
Уæй-уæ, дзæнæтмæ, зæгъы, уæй фæндараст,
уæ Хазби!
Ей, уæй тох!
Уæй, загъта, дæ тыццыл ус, зæгъ, уæй, кæмæн, зæгъ,
зайдзæн уæдæ
Уæй-уæй, дзæнæты фæбадинаг, уæ-уæй,
уæ рухсаг æрбауай!
Уæй тох!
Уæй тох дзæнæтмæ, зæгъы, уæй фæндараст, уæ Хазби!
Ей, уæй тох!
Уæй, дысон æхсæвы дын мæнæ цæйдæр фынтæ федтон,
нана!
Уæй, цыма, комы нарæджы сæлфынæг фæзынди!
Ей, уæй тох!
Уæй, уæй, уырдæм дын мæсыгæй дыууæ æхсинæг
бæлоны,
Кæрæдзи къоппатæ тонгæйæ, куы ратахтысты!
Ей, уæй тох!
Уæй, зæгъы, нæ сау хъуг та йæ къæлæт йе 'фцæджы,
Афтæмæй комы нарæгмæ богъ-богъгæнгæйæ згъордта!
Уый цавæр у, цы диссаг у, нана?
Уæй тох!
Дзæнæты фæбадай, уæй тох!
Ей, уæй тох!
Уæй, æмæ дæ хотæ дæ размæ, зæгъы,
Кæрæдзийы дзыккутæ тонгæйæ ацæудзысты!
Ей, дæ мад та йе 'фцæджы йæ рæхыс
æрыфтаудзæн!
Уæй тох!
Уæй, дзæнæты фæбадай, уæй тох!
Ей, уæй тох!

Осетинские народные песни.
Собиратель Б.А.Галаов. — М., 1964, с.33.

Историктæ

Хазбийы хъуæбатыр тох инуæлар Абхазовы уæфсады ныхмæ

Кавказы цыд хœст.
Карз œмœ œгъатыр.
Сыгъдой хъœутœ, рœмыгъдой мœсгуытœ, цагъдой адœмы.

Кавказœгтœ хъахъхъœдтой сœ бœстœ, сœ цард, сœ бартœ

Инœлар Ермолов фыста йœ боныджы:

«Бунтующие селения разорены и сожжены, сады и виноградники вырублены до корня…

Нищета будет их казнью.»

«1830 азы 10 декабры Хъобан сыгъд ӕрцыд, йӕ цӕрджытӕ тард ӕрцыдысты Ӕрыдоны хутормӕ», - хъусын кодта Н. Ф.Паскевич.

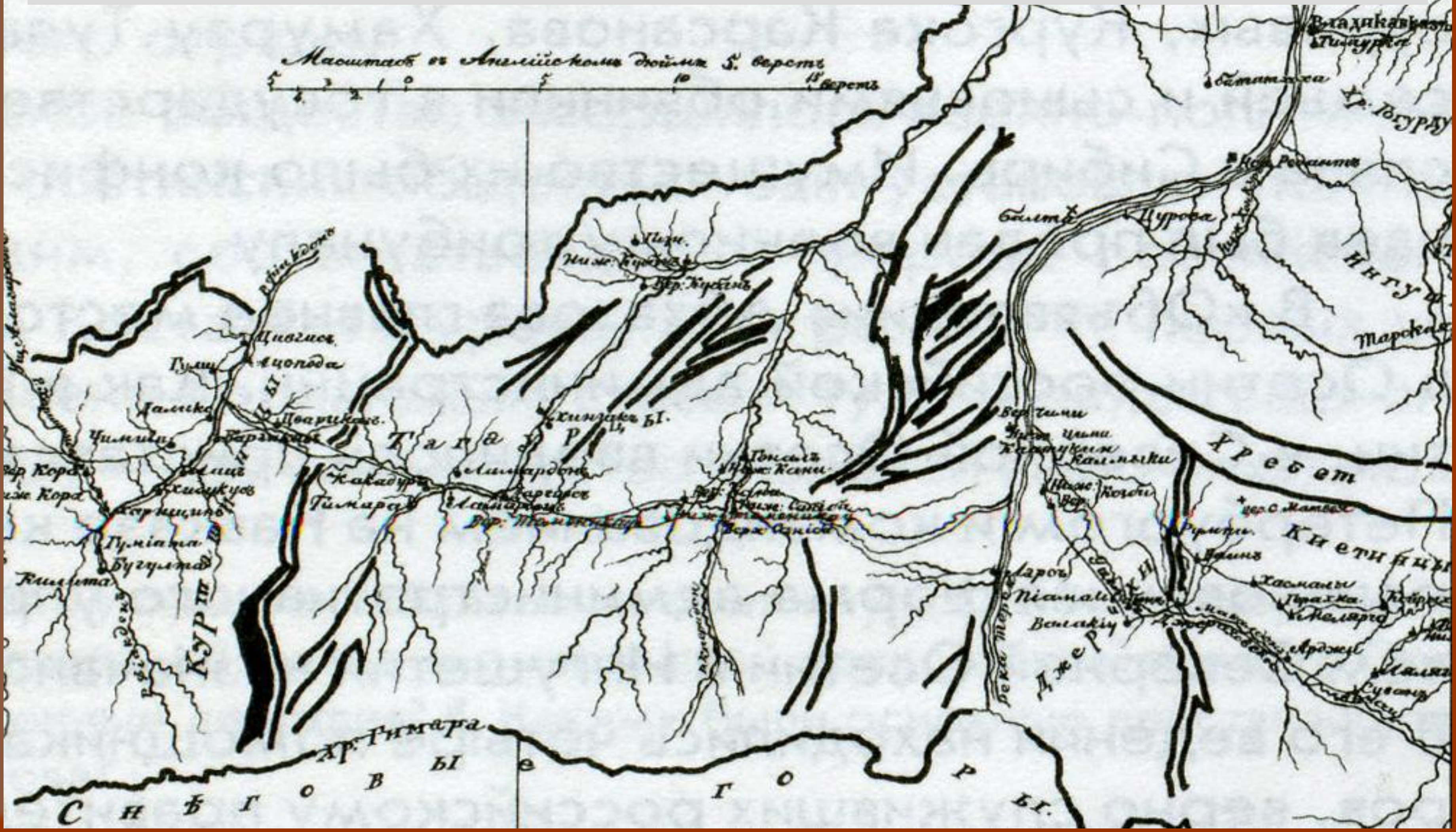

НЫХАС

1. Салам дœттыны œмœ фœндараст кœныны œгъдœуттœ.
2. Хистœрœн кад кœныны œгъдау.
3. Уазœгœн аргъ кœныны œгъдау.
4. Хистœртœ нымайынц, аргъ кœнынц кœстœртœн.
5. Уацмысы архайджытœн сœ ныхасы культурœ у бœрзонд, хœрзхъœд.

ФИЗИЧЕСКАЯ КАРТА

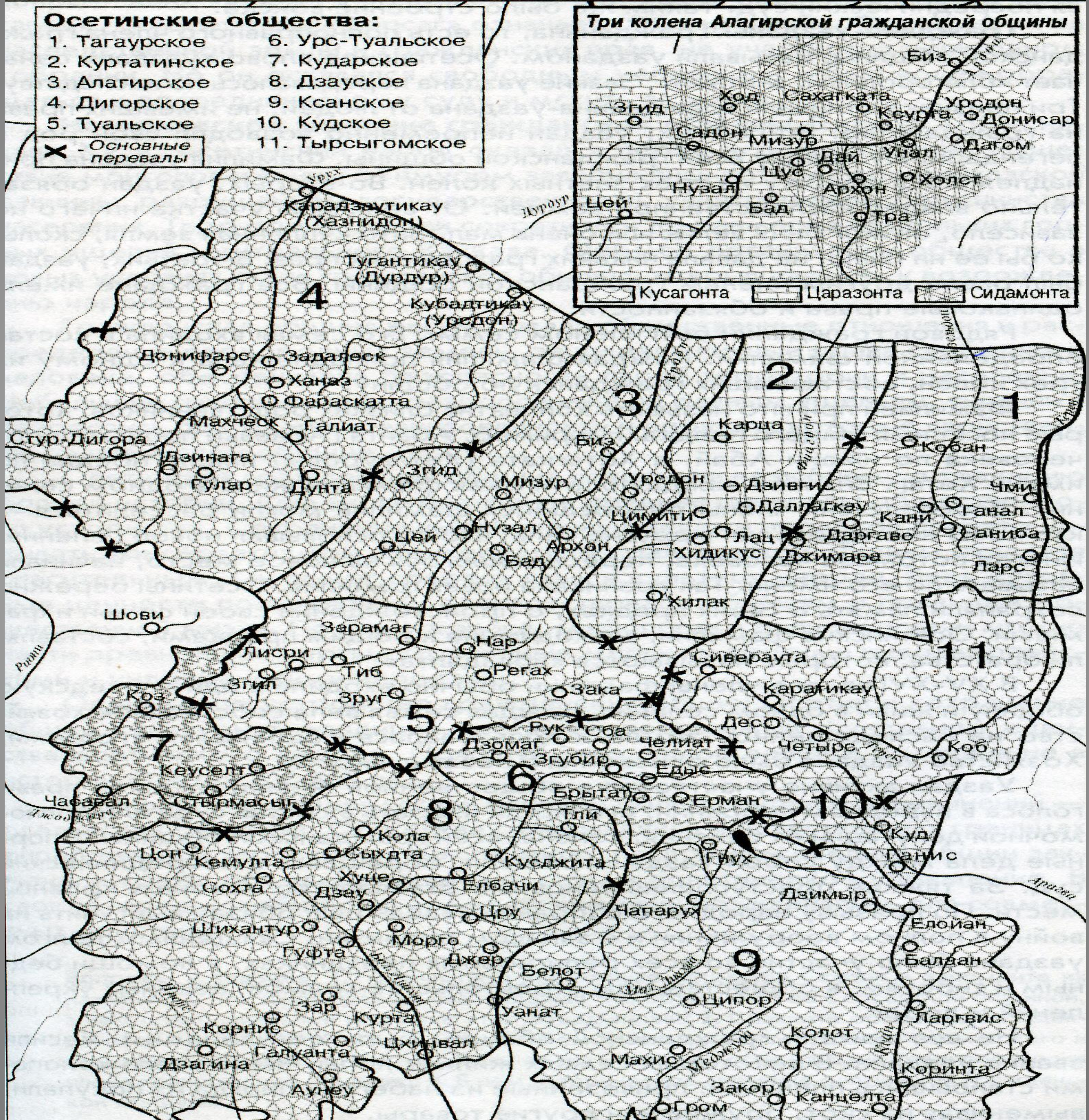

Осетинские общества:
1. Тагаурское
2. Куртатинское
3. Алагирское
4. Дигорское
5. Туальское
6. Урс-Туальское
7. Кударское
8. Дзауское
9. Ксанское
10. Кудское
11. Тырсыгомское
- Основные перевалы
Три колена Алагирской гражданской общины
Кусагонта
Царазонта
Сидамонта
Биз
Ход
Сахагката
Згид
Урсдон
Ксурта
Донисар
Садон
Мизур
Дагом
Дай
Унал
Цус
Холст
Нузал
Архон
Цей
Бад
Тра
Карадзаутикау
(Хазнидон)
Тугантикау
(Дурдур)
Кубадтикау
(Урсдон)
Донифарс
Задалеск
Ханаз
Фараскатта
Махческ
Галиат
Стур-Дигора
Дзинага
Гулар
Дунта
Карца
Кобан
Дзивгис
Чми
Цимити
Даллагкау
Кани
Ганал
Лац
Даргавс
Саниба
Хидикус
Джимара
Ларс
Хилак
Шови
Зарамаг
Нар
Лисри
Тиб
Регах
Сивераута
Згил
Зруг
Зака
Карагикау
Коз
Рук
Сба
Дес
Дзомаг
Челиат
Четырс
Коб
Згубир
Кеуселт
Едыс
Часавал
Стырмасыг
Брытат
Ерман
Тли
Кола
Куд
Цон
Кемулта
Сыхдта
Кусджита
Гнух
Ганис
Хуцен
Сохта
Дзау
Елбачи
Дзимыр
Цру
Чапарух
Елойан
Шихантур
Морго
Гуфта
Джер
Балаан
Белот
Ципор
Зар
Уанат
Ларгвис
Курта
Корнис
Цхинвал
Колот
Махис
Галуанта
Дзагина
Коринта
Закор
Аунеу
Канцелта
Гром

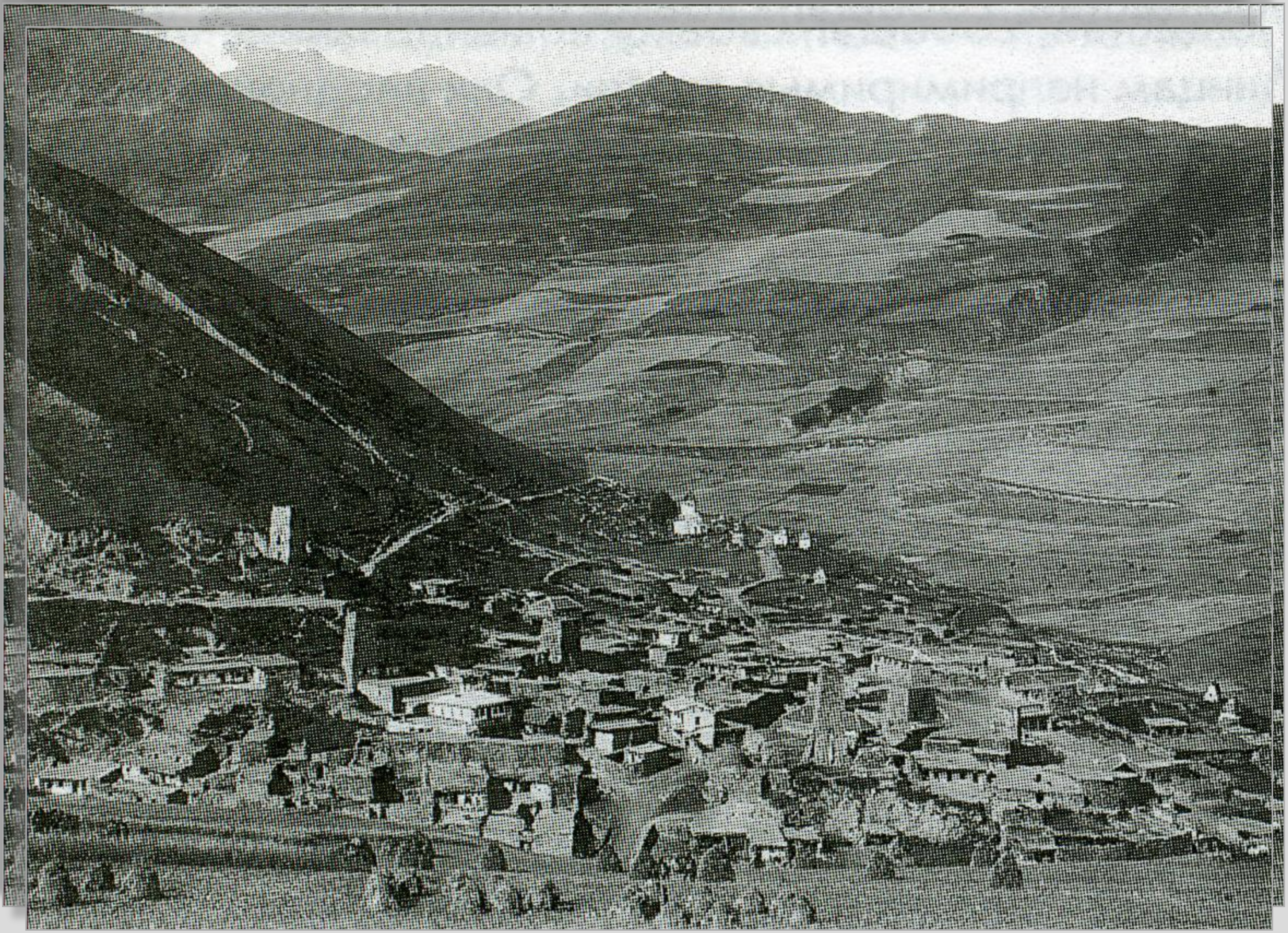

Хъуамæ царды рæсугъд фæд

- Æртœ геройы, œртœ сыгъдœг уды, царды œртœ тыхы.
Æртœ адœймаджы хуызы бацыд ирон дзыллœ.

Джыккайты Ш.

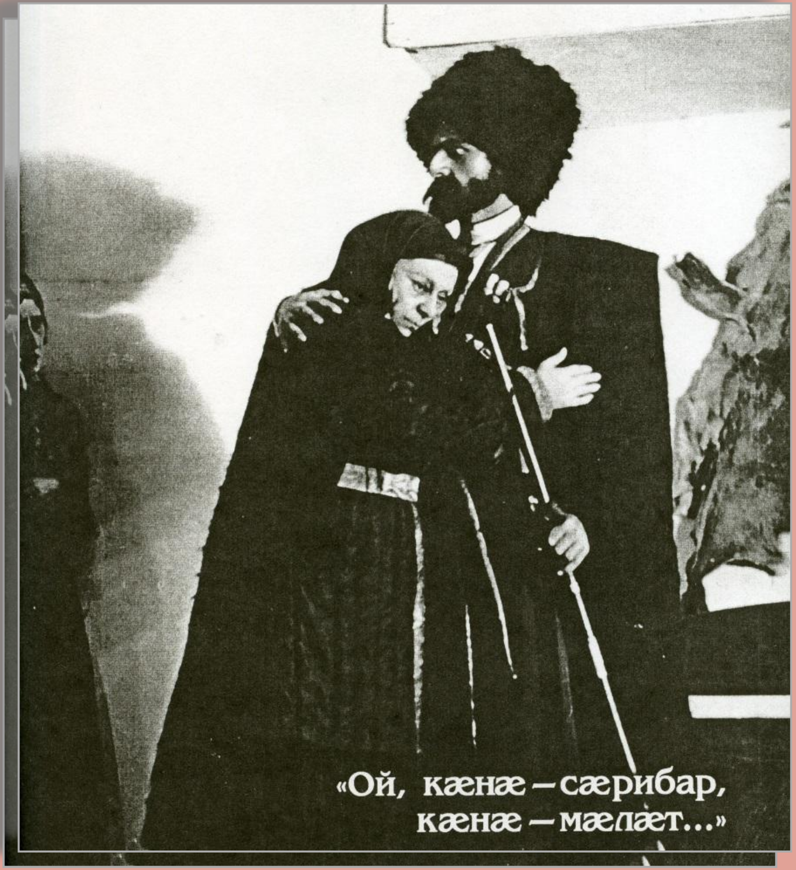

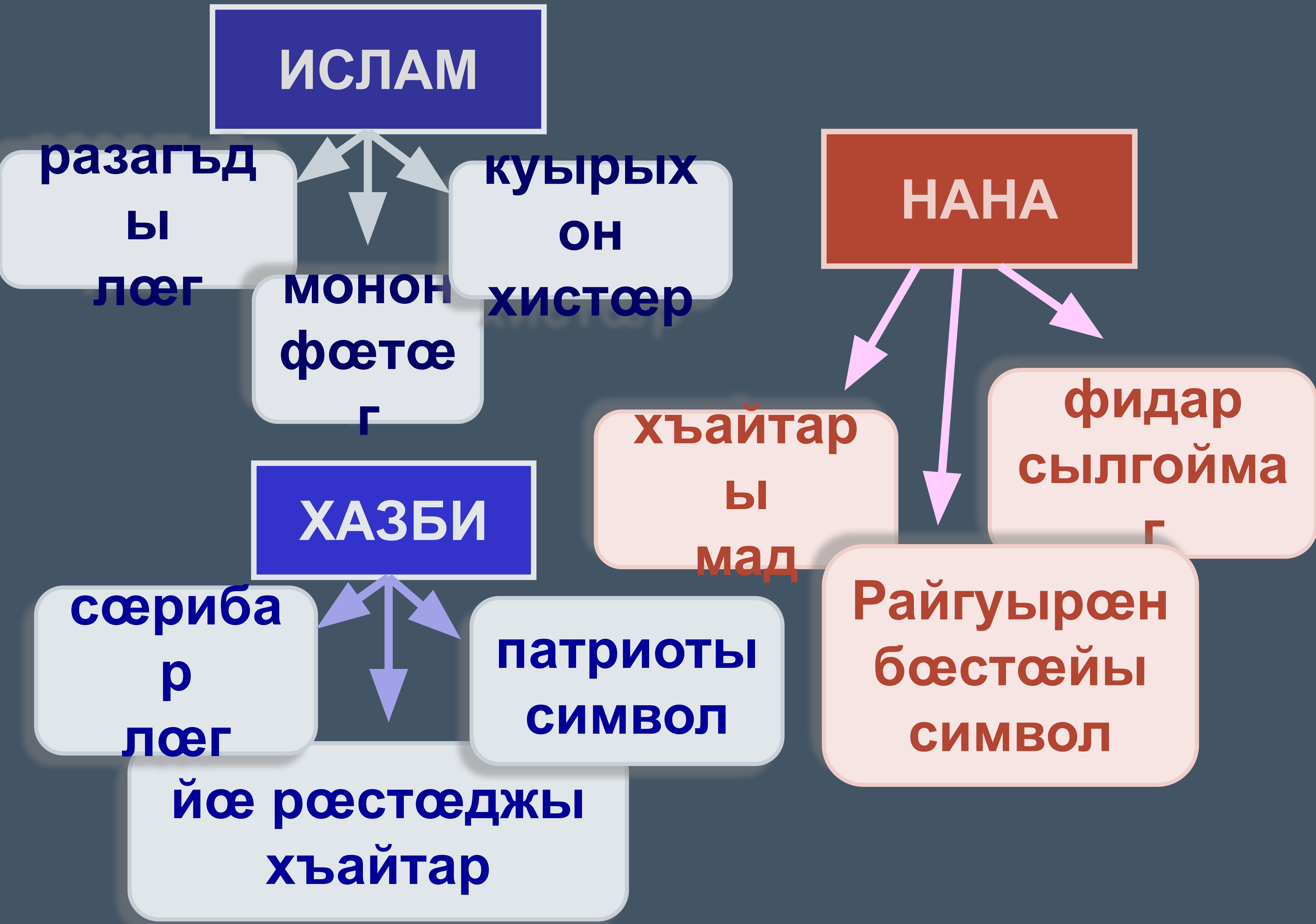
ИСЛАМ
разагъд
ы
лœг
монон
фœтœ
г
куырых
он
хистœр
ХАЗБИ
сœриба
р
лœг
йœ рœстœджы
хъайтар
патриоты
символ
НАНА
хъайтар
ы
мад
фидар
сылгойма
г
Райгуырœн
бœстœйы
символ

ХАТДЗÆГТÆ:

- Ирон адœммœ иудзинад кœй нœ уыд, уымœ гœсгœ Хазбийы фœдыл нœ разынд «хœстмœдзœуœг кœстœртœ.»
- Хазби амард сœрибар лœгœй, йœ тохœй равдыста, ирон лœг мœлын куыд зоны», уый.
- Адœмы бœрн, адœмы 'фсарм цардœй уœлдœр œмœ ахсджиагдœр сты.

УАЦМЫСЫ ПРОБЛЕМÆТÆ

- сœриба
р
- иудзин
ад
- патриоти
зм

Стыр поэт Фирдоуси загъта: «Зœххыл œнœмœлœт сты œрмœст геройы сгуыхт (Хазби) œмœ куырыхоны ныхас» (Елбыздыхъойы сфœлдыстад)

- ÆЗ РАЗЫ НÆ ДÆН НИЦÆЙАГ АДÆЙМАДЖЫ ХЪЫСМÆТЫЛ. ЦАРДЫ ХЪУАМÆ ИСТЫ ФÆД НЫУУАДЗОН.

Брытъиаты Елбыздыхъо

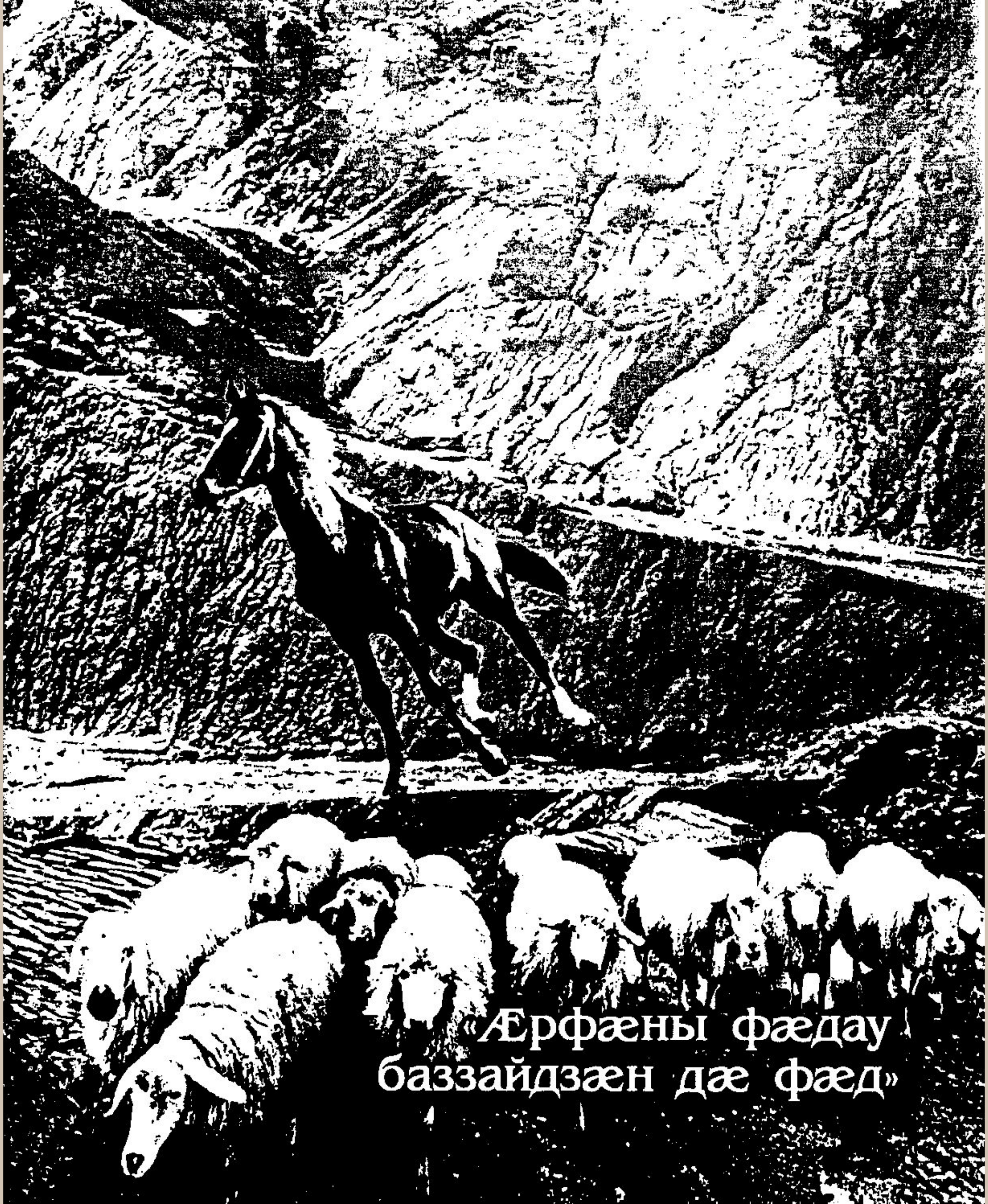
« Æрфæны фæдау
баззайдзæн дæ фæд»